

Het oorlogsverhaal van Rob Goldsteen

Rob Goldsteen vertelt zijn verhaal over zijn onderduiktijd in Amsterdam, deportaties naar Westerbork en Theresienstadt en een reddende engel binnen de familie

Redactie: Stef Vossen

Rob Goldsteen

Rob Goldsteen (foto rechts) werd geboren op 3 november 1937 in Amsterdam in de Eendrachtstraat 30hs in de Rivierenbuurt als Robert Max Goldsteen. Zoon van Paul Goldsteen (1905-1987) en Hetty Knap (1910-1966). In 1939 verhuisde hij met zijn ouders naar de Leidsevaartweg 123 in Heemstede waar hij tot zijn 5^e levensjaar heeft gewoond. Rob Goldsteen; “Ik plaats dit artikel omdat het een juiste weergave is en ik het ook zo ervaren heb. Natuurlijk gezien door de ogen van een kind”.

Gedwongen verhuizing uit Heemstede in 1943

“Ik herinner mij van deze tijd niet veel, behalve dat ik met een buurmeisje speelde van mijn leeftijd. Dat ik een zandbak had, en dat we een hond hadden, een

Paul Goldsteen

Groenendaler, die Juki werd genoemd.

Wat ik mij herinner is dat er begin 1943 twee mannen in de hal van ons huis stonden. Ik zat op de trap en kon dus zien wat er gebeurde. Ik zag dat mijn moeder, die toen thuis was, erg van streek raakte. Het bleek dat het twee NSB-ers waren die opdracht gaven om binnen 48 uur Heemstede te verlaten, en naar Amsterdam te gaan. We moesten zelf maar voor onderdak zorgen. Ons huis was in beslag genomen. Daar kwam het op neer.

Ik had toen nog geen benul dat dit met ons Joods zijn te maken had. Het werd de Duitsers ook niet moeilijk gemaakt.

In elk gemeente in Nederland stond bij de inschrijving in de burgerlijke stand vermeld welk ras en geloof je had. Bij onze naam stond joods, ondanks dat mijn ouders niets met het geloof hadden.

Ze moesten dus redden wat er te redden was, want je kon geen meubilair meeslepen. Het meeste werd ondergebracht bij burens en vrienden. Dingen zoals, speelgoed,

bestek, servies, glaswerk, en waarschijnlijk ook persoonlijke dingen, als kleren, schoenen, etc.”

Onderduikadres in Amsterdam

Wij vertrokken op 5 februari 1943 richting Amsterdam naar mijn grootouders van moeders kant, Salomon Levi Knap (1881-1945) en Mathilda de Groot (1888-1970).

Mathilda de Groot

Ze woonden op de Minervalaan 84, parterre. Een groot appartement met twee slaapkamers en op de bovenste verdieping een kofferkamer. Mijn grootmoeder had moeite met onze komst. Gelukkig kwam vrij snel mijn grootvader thuis, die mijn grootmoeder overtuigde om ons wél onderdak te verlenen. We kregen een dak boven ons hoofd, te weten de kofferkamer. Er waren maar twee slaapkamers in dit appartement, waarvan één was verhuurd aan een jonge vrouw. Mijn ouders waren al blij met de kofferkamer die ook nog eens het voordeel had, dat je bij razzia's kon vluchten

over het platte dak.

Vrienden van mijn ouders die ook hun kofferkamer aan dit dak hadden, lieten hun raam steeds openstaan, zodat in geval van nood we erheen konden gaan.

Mijn ouders hebben de kans gekregen om via een verhuiswagen naar Zwitserland te ontvluchten. Er mochten echter geen kinderen meegenomen worden. Angst voor huilen of lawaai lag daar aan ten grondslag. Mijn ouders hebben bedankt en zijn blijven zitten waar ze zaten.

Salomon Levi Knap met dochter Hetty

“Pulsen”

In die tijd dat wij ondergedoken zaten hadden we een schrikbeeld, en dat was Puls. Hij was ingehuurd om in Amsterdam huizen van gedeporteerde joden leeg te halen. De kinderen riepen het elkaar op straat toe. Werd ergens iets gestolen, dan was het "gepulst". Abraham Puls werd op 1 september 1901 geboren in Amsterdam. Van volksjongen wist hij op te klimmen tot eigenaar van een verhuis- en transportonderneming met veertien vrachtauto's en zestig man personeel. Puls was een onaangenaam mens, ruw, hard, egoïstisch, en brutaal. Zelf werd hij lid

van de NSB. Zijn drie kinderen gingen bij de Jeugdstorm.

Wij als kleine kinderen snaptten niet echt wat “pulsen” inhield. Ik herinner mij dat ik met vriendjes ook ben gaan “pulsen”. Toen mijn grootouders afwezig waren hebben we een deel van de huisraad naar buiten gesleept. Dit werd ons bij thuiskomst van mijn grootouders niet in dank afgenomen.

Razzia Amsterdam en afgevoerd naar Westerbork

Op 20 juni 1943 werden we met een razzia opgepakt. Vermoedelijk waren we verraden door een Duitse familie die op de Minervalaan woonde. We werden verzameld op het Olympiaplein, daarna met de tram gebracht naar het

Olympiaplein inschrijving voor Westerbork

Muiderpoortstation, en daarna naar Westerbork afgevoerd. Daar werden we in barakken ondergebracht. Ik mocht bij mijn moeder blijven. Mijn vader kwam in de mannen barak terecht. We sliepen op stro matrassen in stapelbedden.

Ik herinner mij een verhaal van mijn vader uit zijn barak. Het eten was slecht en onvoldoende. De toiletten waren niet de beste plek, zodat men probeerde zolang mogelijk de behoeftes op te

houden. Dit resulteerde soms in bedplassen. En zo was er het verhaal dat iemand in zijn bed plaste en de onderslaper de urine op zich voelde druppelen, en dat nogal luidkeels verkondigde. Waarop een andere barakbewoner riep “maak niet zo een kak van een beetje pis”. Het wonderlijke, en dan maak ik even een sprong naar na de oorlog, dat mijn ouders heel weinig spraken over de concentratiekamp tijd. En als ze het al deden waren dit meestal de humoristische dingen, die er ook waren, zoals bovenstaande anekdote.

Ik herinner mij dat ik ook naar een schooltje ging van meneer Koekoek (geloof dat hij zo genoemd werd) die daar onderwijs gaf. Maar dit was volgens mij maar heel kort. Het eerste wat mijn vader als werk kreeg was het volscheppen van kiepkarretjes (treintjes) en verderop weer leegmaken. Ik heb gezien hoe hij werd afgetuigd door Duitse soldaten die de gevangenen bewaakten. Mijn vader zal misschien niet snel geweest zijn ik weet het niet, maar hij werd met een geweer geslagen en getrapt. Afschuwelijk om dat als kind te zien.

Razzia Amsterdam, 1943

Op 20 juni 1943 vond in Amsterdam een grote razzia plaats met als doel om een groep nog niet gedeporteerde Joodse bewoners alsnog te deporteren. 5542 Joden werden opgepakt en per trein naar Kamp Westerbork getransporteerd.

Eerder was al de Jodenbuurt ontruimd en Joden werden gedwongen zich te huisvesten in Amsterdam-Oost. Omdat eerdere razzia's onvoldoende resultaat hadden besloot de Duitse bezetter deze razzia in het geheim voor te bereiden. Vroeg in de ochtend werden Amsterdam-

Zuid en de Transvaalbuurt in Amsterdam-Oost compleet afgesloten. Met luidsprekerwagens werd de Joodse bevolking naar de verzamelpunten Sarphatipark, Olympiaplein en Daniel Willinkplein gedreven.

Door de speciaal uit kamp Westerbork overgekomen administratie werden de persoonsgegevens verwerkt. Met trams werden ze vervolgens naar het treinstation Muiderpoort gebracht.

Hiervandaan vertrokken zij om drie uur met een lange passagierstrein en kwamen om negen uur in de avond in Kamp Westerbork aan. (redactie, bron Wikipedia)

Van Westerbork naar Amsterdam om inkopen te doen

Na enige weken werd mijn vader aangesteld om een naaiatelier op te zetten. In dit atelier werden uniformen gemaakt. Hij kreeg deze taak omdat hij uit de naaimachine

Naaiatelier Westerbork barak 25

branche kwam. Hij had daardoor het recht om zo een paar keer naar Amsterdam te gaan om inkopen te doen. Daar verbleef hij dan bij mijn oom Max Knap (broer van mijn moeder) die gemend gehuwd was en hierdoor niet op transport werd gesteld. Hij woonde boven de zaak van zijn opa, Moses Knap Brandkasten, op de Oude

Hoogstraat. Oom Max heeft een nicht van mijn vader (Wilhelmina Da Silva Lewenstein) in kennis gesteld van onze deportatie. Zij woonde toen in Mozambique. Haar man was kolonel in het Portugese leger en was betrokken bij een coupe tegen Salazar. Dat kwam hem te staan op verbanning naar Mozambique. Ze ging toen werken als gouvernante op de Portugese ambassade in dat land. Zij is, en dat kregen we pas na de oorlog te horen, onze reddende engel geweest. Daar kom ik nog op terug.

Pand Oude Hoogstraat

Familieleden gedeporteerd naar Bergen Belsen en Auschwitz

Doordat mijn vader van waarde was voor dat atelier, zijn wij bijna een jaar in Westerbork gebleven, terwijl het gros van de gedeporteerden er niet langer was dan een paar dagen. Zo heb ik mijn opa en oma Knap, die van de Minervalaan, nog gezien en een paar uurtjes met ze kunnen praten, voordat ze naar Bergen Belsen werden gedeporteerd. Ook herinner ik mij daar mijn andere oma gezien te hebben.

De moeder van mijn vader, met één van haar zussen. Zij zijn direct na aankomst

vergast in Auschwitz. Mijn opa Knap is overleden heel kort voor het einde van de oorlog. Zijn vrouw Mathilda Knap heeft de oorlog overleefd. Zij kreeg haar flat aan de Minervalaan terug en heeft daar nog heel lang gewoond.

Wat ik mij ook nog herinner is dat ik in de ziekenbarak heb gelegen. Er waren in Westerbork doktoren (joden die ook op transport gingen) die werkten in deze barak. Ik had een zware middenoor ontsteking. De dokter had gezegd dat als het de volgende 2 dagen niet overging, ik geopereerd moest worden.

Oma Julie Lewenstein

Gelukkig stopte de pijn, en kon ik weer naar de barak van mijn moeder. Ik heb nooit meer oorpijn gehad.

Albert Konrad Gemmeker, SS kampcommandant

Ergens begin april 1944 kreeg mijn vader te horen van de SS kampcommandant Gemmeker dat wij ook op transport gesteld zouden worden. Mijn vader mocht kiezen tussen Auschwitz en Theresienstadt. Mijn vader die natuurlijk geen flauw idee had, vroeg aan Gemmeker wat hij het beste kon kiezen. Hij zei ik zou kiezen voor Theresienstadt. En dat heeft mijn vader ook gedaan. Misschien is dit wel de enige goede daad die Gemmeker heeft gedaan.

Gemmeker voerde een strak beleid. Er werd door de gevangenen geen noemenswaardig verzet geboden en het dagelijkse leven in Kamp Westerbork kenmerkte zich door orde en regelmaat. Er werden activiteiten zoals sport en cabaret toegestaan. Gemmeker stond erop dat de gevangenen goed behandeld werden. Hij stond mishandeling niet toe en was, in tegenstelling tot veel van zijn collega's, niet corrupt. Feit is echter dat onder zijn leiding tussen oktober 1942 en september 1944 circa tachtigduizend Joden, Sinti en Roma vanuit Kamp Westerbork werden gedeporteerd. Gemmeker was in januari 1943 persoonlijk aanwezig bij de deportatie naar Auschwitz van 1200 Joodse geesteszieken met hun verzorgers uit het Apeldoornsche Bosch.

Gemmeker had, naar eigen zegge, bij zijn superieuren navraag gedaan over de geruchten met betrekking tot de massamoord, maar hij kreeg steeds te horen dat hij deze "gruwelpropaganda" niet moest geloven. Later scheidde hij van zijn echtgenote en verbrak het contact met haar nadat zij haar dochter de Joodse naam Ruth had gegeven. Na de oorlog werd hij tot 10 jaar gevangenschap veroordeeld waarvan hij er 6 heeft uitgezeten.

Zijn bewering dat hij door het kampleven waardering voor joden had leren krijgen en hij daar had leren inzien dat antisemitisme op vooroordelen berust, is volgens kleindochter Anke, waarmee het contact was verbroken, een leugen. (redactie, bron Wikipedia)

Albert Konrad Gemmeker

Transport naar Theresienstadt

De reis naar Theresienstadt ging per goederen trein in volgepakte wagons. We waren vee (misschien wel minder) voor de nazi's. Ik weet dat het een lange reis was. Mede

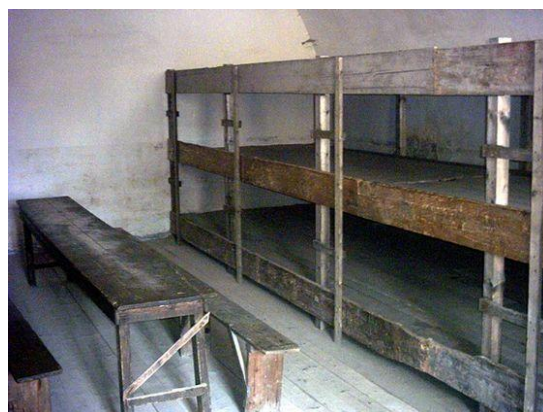

Transport Westerbork

doordat de geallieerden Duitsland aan het bombarderen waren, en de trein regelmatig stopte. Het treinpersoneel verliet dan de trein en dook ergens onder om veilig te zijn. Wij bleven in de trein achter. Maar we bereikten Theresienstadt, een concentratiekamp dat bestond uit kazernes. We kregen eerst een paar bedden toegewezen in een grote zaal. Ik weet nog dat mijn vader gelijk op de

vuist ging met een andere bewoner van die kamer, weet niet meer waarom. Naar mijn idee kregen we al snel een kamertje ergens in een andere kazerne waar we met zijn drieën konden leven. Mijn moeder ging werken bij een dokter als assistente, en mijn vader moest werken op de houtopslag waar ik ook vaak was.

Ik weet dat ik compleet verloren door Theresienstadt liep dag in dag uit, en dat ik kolen stal voor het kacheltje dat op onze

Poort Theresienstadt

kamer was. En ik weet dat de kampbewaarders door het kamp reden op paarden en met de zweep zo maar mensen sloegen. Dat heb ik meerdere keren gezien. Ook zag ik regelmatig handkarretjes waarop lijken op lagen. Die karretjes (bakfietsen) rook je al van een afstand. De lijken die erop lagen, lagen daar al enige tijd vaak in de zon. En dat gaf een bepaalde zeer onplezierige geur, die ik nooit meer zal vergeten. De mensen waren denk ik dood gegaan aan ondervoeding en/of ziektes, want eten kon je het niet noemen.

Concentratiekamp Theresienstadt (Terezin)

De nazi's presenteerden het achttiende-eeuwse Tsjechische vestingstadje als een modelgetto, waar bejaarden, veteranen van de Eerste Wereldoorlog en andere

geprivilegieerde Joden een goed bestaan hadden. De wereld mocht niet weten van de uitroeiing van de Joden. Zelfs een inspecteur van het Rode Kruis trapte erin toen hij het “getto” bezocht op 23 juni 1944. Voor hem werd een toneelstukje opgevoerd dat de ellendige omstandigheden moest verhullen. Theresienstadt was namelijk alles behalve een aangename plek om te vertoeven. Het was een concentratiekamp waar honger en ziekten het leven tot een hel maakten. Bovendien fungeerde het als voorportaal van de vernietigingskampen in Polen.

Theresienstadt was naast een modelstad ook een doorgangskamp. Want 62,6% oftewel 88.196 Joden uit het getto werden naar een ander kamp gestuurd. Waarvan de helft naar Auschwitz, 8.000 naar Treblinka en verder nog naar Lublin, Izbica, Riga, Zamasc, Sobibór, Warschau en Minsk.

Van november 1941 tot april 1945 werden 139.667 Joden gedeporteerd naar Theresienstadt, 33.818 van hen stierven in de stad zelf aan ontbering, ziekte, marteling of door executie. 88.000 Joden werden vanuit Theresienstadt gedeporteerd naar vernietigingskampen (vooral Auschwitz en Treblinka). Bij de bevrijding waren nog 19.000 gevangenen in leven. Van de gedeporteerde Joden die in de vernietigingskampen terecht kwamen overleefden slechts 3000. Van de 10.500 kinderen in het getto zouden er een schamele 142 de oorlog overleven. Een groot deel van de gevangenen werd geëxecuteerd net voordat de geallieerden Theresienstadt bevrijdden, en in massagraven gedumpt. Deze werden na de oorlog herbegraven naast de vesting. Van de meer dan 140.000 naar Theresienstadt gedeporteerden kwamen er 5.000 uit Nederland. (redactie, bron Wikipedia)

Jan Burka, kunstenaar, en Ellen Danby, Nederlandse kunstschaatsster

In de voedselketen werkte Jan Burka. Hij was mijn idool. Er werd namelijk gevoetbald op kazerne pleinen. Ik geloof dat er elftallen waren die per kazerne samengesteld waren, en die dan op zondag op het kazerneplein tegen elkaar speelden.

In een van die teams speelde deze Burka. Hij wist dat ik hem een goede voetballer vond. En hij ontfermde zich een beetje over mij.

Ik kreeg soms wat extra eten bij het uitdelen als hij er stond. Hij, Burka, leerde daar zijn vrouw kennen. Die stond ook in de keuken. Dat was Ellen Danby (Nederlandse). Voor de oorlog een bekende kunstrijdster. Zij trouwde na de oorlog met Jan Burka.

Kort na de oorlog zijn ze naar Canada gegaan waar een dochter het nog tot wereldkampioene kunstrijden heeft gebracht. Met mijn ouders heb ik ze na de oorlog nog een keer gezien in Amsterdam waar ze woonden.

Jan Burka en Ellen Danby

Het boeiende verhaal van Ellen Danby is door de NOS in 2015 uitgezonden bij "Andere tijden sport" en is via onderstaande link terug te zien:

<http://nos.nl/artikel/2012759-ellen-burka-overleven-op-kunstschaatsen.html>

Wilhelmina Helena Da Silva-Lewenstein als reddende engel

Onze kamer keek uit op het stationnetje. Ik heb daar de meest gruwelijke dingen zien gebeuren met mensen die op transport gesteld werden en voor ze in de veewagen werden geladen nog even in elkaar werden geslagen. Tot zwaar invalide mensen toe. Er was geen enkel respect voor joden, het was ongedierte.

Na een paar maanden moest mijn vader ook op transport naar een Pools werkkamp. Zoals gezegd konden we de trein vanuit onze kamer zien. En we zagen dat hij vertrok maar na een aantal meters weer stopte. Er werden een paar nummers omgeroepen. Voor de nazi's had je geen naam maar een nummer. We zagen mijn vader uit de trein komen. Een of andere nazi liep naar hem toe. Hij vroeg of mijn vader familie in Portugal had wonen. Mijn vader beaamde dat, waarop hij kreeg te horen dat hij niet mee hoefde.

Het is tot na de oorlog en raadsel gebleven wat hiervan de reden was. Later bleek dat Wilhelmina Helena Da Silva-Lewenstein haar invloed had aangewend om toestemming voor onze uitreis te krijgen.

Wilhelmina Helena Lewenstein was een dochter van Emanuel Albert Lewenstein (broer van de moeder van Paul Goldsteen) en Hedwig Weyermann en derhalve een nicht van vader Paul Goldsteen. Ze was getrouwd met José Augusto Da Silva.

Haar verzoek is in het "Politische Archiv, Auswärtige Amt in Berlijn" bewaart gebleven.

Dossier betreffende zes familieleden van de Nederlands-Joodse Wilhelmina Silva Loewenstein (ook: Löwenstein, Lewenstein), gouvernante van de dochter van de Portugese Gouverneur-Generaal. Verzoek tot toestemming voor uitreis. Met correspondentie van onbekende afzender in Laurencio Marques, Buitenlandse Zaken Berlijn, RSHA, Hoofdkantoor SiPo en SD en de vertegenwoordiger van BuZa voor het Rijkscommissariaat. Met handgeschreven documenten.

De volgende namen worden in het dossier genoemd:

- Bene, Otto
- Eichmann, Adolf
- Goldsteen, Max Robert

- Goldsteen, Paul
- Loewenstein, Betty (ook: Löwenstein, Lewenstein)
- Loewenstein, Julia (ook: Löwenstein, Lewenstein)
- Loewenstein, Rosa (ook: Löwenstein, Lewenstein)
- Thadden, Eberhard von
- Tilly-Knap, Hester

(Bron: Juden in den Niederlanden R99429, Politische Archiv, Auswärtige Amt in Berlin, inventaris R99429-E554373, document 000063-000088, datering 07-05-1943 tot 28-07-1944)

Van de 5000 mannen die op dat transport zijn gezet, zijn er 500 die het overleefd hebben.

Enige tijd later werden we met het hele gezin op transport gesteld naar Auschwitz. De nacht voor het vertrek moesten we ons verzamelen op een van de zolders van een kazerne. Daar moesten we slapen. Ik herinner mij dat er, vroeg in de morgen van ons vertrek, iemand naar mijn ouders kwam die hen vertelde dat ze uit het transport waren gehaald, en ze weer terug naar hun kamer mochten.

Een tijdje daarna ontdekte mijn moeder een jong meisje in het kamp. Zij was familie van haar. Het meisje was ca 10 jaar oud. Ze was in haar eentje bij een razzia opgepakt en op transport gezet. Ze heette Hanneke Kolthoff. Haar vader was een bekende schilder. Ik kon het niet goed met haar vinden en we zijn ook niet bevriend geraakt in die periode. Na de oorlog ben ik met mijn moeder nog bij haar moeder op bezoek geweest. De moeder was, geloof ik, familie van mijn moeder. Maar Hanneke was er niet toen wij daar waren. Zij en haar man zijn nog een keer bij ons geweest, maar daar stopt het contact. Ik heb ook nooit meer iets gehoord van haar of haar familie. Wat ik mij nog goed herinner is dat ik in november 1944 op mijn verjaardag een cadeautje kreeg. Dat was in de voorafgaande jaren niet gebeurd. Het was een hamertje, nijptang en schroevendraaier in één. Ik was daar enorm blij mee. Dit cadeautje hangt, sinds ik een eigen woning heb, aan de muur. Als een herinnering aan alles wat er die jaren plaats heeft gevonden.

Zwitserland

Ondertussen was het 1945 geworden. Ik weet nog dat het vreselijk koud was en dat mijn ouders blij waren met mijn gejat van kooltjes, waarmee we de kachel een beetje konden stoken.

In januari hoorden mijn ouders dat er een mogelijkheid was om naar Zwitserland uitgeleverd te worden. Nu hadden de Duitsers meer van die beloftes gedaan. En mensen die dachten naar een veilige plek te gaan, gingen naar kampen als Sobibor en

Auschwitz, in plaats van naar de beloofde plekken. Mijn moeder geloofde het dit keer. We zijn op een avond in een lange rij mensen gaan staan die zich op wilden geven voor dit transport. Aan een tafeltje zaten twee nazi's. Je kreeg een stempel "ja" of "nee". Mijn ouders kregen het stempel "ja". En op 4 februari 1945 vertrok de trein. Ook deze moest meerdere keren stoppen voor luchtaanvallen. Overigens was dit een normale personen trein. Wel streng bewaakt door Duitsers, zodat ontsnappen niet echt mogelijk was. Maar gelukkig kwamen we de volgende dag in Basel aan.

Rob Goldsteen

Het Rode Kruis verwelkomde ons. Er zijn foto's gemaakt. Mijn ouders bewaarden deze. Op een foto sta ik en was ik graad mager. Een foto is een maand later gemaakt. Daar kon je zien dat ik wel wat was aangekomen (foto links)

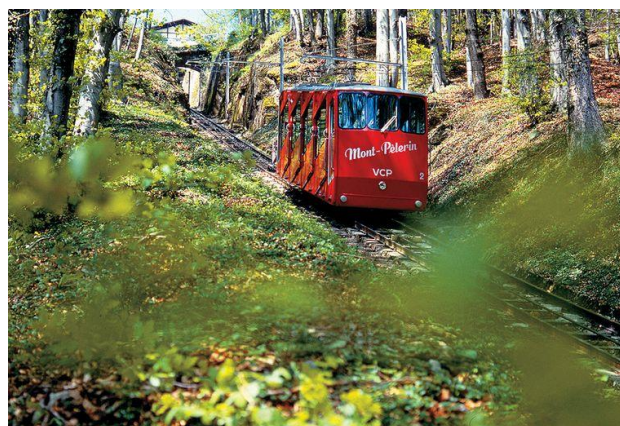
We werden ondergebracht in Adliswil. Wat ik mij herinner was dat het ook barakken waren. En ook een afgesloten kamp. Hier zouden we een paar dagen blijven.

Helaas brak er roodvonk uit, en werd het kamp geheel geïsoleerd. We hebben daar ca 6 weken gezeten.

Natuurlijk waren de leefomstandigheden beter. Je hoefde niet meer bang te zijn. Je kreeg goed eten. Maar het waren toch barakken, waar we wederom met velen in één zaal zaten, en sliepen.

Mont Pèlerin

Na deze 6 weken zijn we naar Mont Pèlerin vervoerd. Dit plaatsje ligt boven Vevey en het was alleen bereikbaar met een funiculaire (kabelbaan treintje). We verbleven in een Hotel dat er netjes uitzag. Daar hadden we een eigen kamer. Eten deden we gezamenlijk met andere bevrijden die daar ook verbleven. Sommige waren vluchtelingen, net als wij, uit Theresienstadt.

Mont Pelerin

Helaas moesten de kinderen na een paar maanden weg en werden naar een soort kinderkamp gebracht dat werd gerund door de Nederlandse familie Flesseman. Dit was in Caux sur Montreux. In het begin vond ik het er wel leuk omdat ik een vriendinnetje had, Marion Keizer, (daar komt ook de naam van mijn zusje vandaan).

Het was een lief en aardig meisje. Maar ze werd ziek. Nog een nawee van de concentratiekampen. Met de andere kinderen kon ik het niet vinden. Ik had vreselijke heimwee naar mijn ouders.

Die hadden het eindelijk voor elkaar gekregen dat ik weer naar Mont-Pèlerin mocht. Toen we met het kabelbaantje naar boven wilden gaan werden we tegengehouden en moest ik onmiddellijk terug naar Caux omdat Marion heel ernstig ziek bleek te zijn. Een zeer besmettelijke ziekte, ik geloof difterie. Ze overleed een paar weken later.

Terug naar Nederland

Mijn vader was in juni of juli naar Nederland gegaan. Maar door die ziekte moesten mijn moeder en ik langer blijven. Zij in Mont-Pèlerin en ik in Caux. Na de quarantaine mochten we vertrekken naar Nederland. Mijn moeder was zwanger van mijn zusje. Die was dus made in Swiss.

Terug naar Nederland met de trein, maar nu met een normale personentrein. In Eindhoven moesten we in een fabriekshal overnachten. Van enige opvang was geen sprake. Mijn vader kwam ons met iemand halen die bij het Nederlandse leger zat en een leger auto bestuurde. Dezelfde militair had ervoor gezorgd dat mijn ouders een huis kregen, op een paar huizen afstand van waar we voor de oorlog gewoond hadden. Dit huis was bewoond geweest door NSB-ers die er door de militairen waren uitgezet. Mijn ouders gingen de spullen weer ophalen bij de mensen waar ze die in 1943 hadden ondergebracht. Het waren twee burens de ene woonde voor de oorlog vlak naast ons, de ander was een achterbuurman. De laatste had alles keurig bewaard. De ander, onze vroegere buurman wist van niets. De spullen waren waarschijnlijk verkocht onder het mom, die komen toch niet meer terug. Mijn ouders hadden daar hun bestek en servies gebracht.

Contact met Ellen Burka na de oorlog

Ik schrijf in mijn verhaal over Burka, de man die goed voetbalde en iets met eten te doen had in mijn herinnering. Ook dat ik hem en zijn vrouw in Nederland nog heb gezien kort na de oorlog.

Ik heb me altijd afgevraagd of de kunstschaatster Petra Burka, familie van hem was. Zoals ik eerder schreef wist ik dat zijn vrouw iets met schaatsen te maken had. Petra Burka won brons op de Olympische winterspelen en goud op de wereldkampioenschappen kunstschaatsen van 1965.

Ik kreeg eens een mail van een goede vriendin van me uit Canada. Het was een doorgestuurd mail, waarin ze vroeg of ik iemand wist die een huis in Frankrijk wilde kopen, omdat de eigenaar in financiële problemen was gekomen.

Ik wist niemand en wilde de mail verwijderen. Op het moment dat ik dat wilde doen, zag ik boven de mail de naam Astra Burka staan, ook iemand aan wie ze de mail had gezonden. Ik dacht het zal niet waar zijn, dat dit een familielid is van de Burka.

Dezelfde dag nog heb ik mijn vriendin nog gemaild en gevraagd of zij deze Burka kende en of het toevallig familie was van de Burka die ik beschrijf.

Binnen een paar minuten kreeg ik een mail terug. Astra was de dochter van Burka. Ze had mijn mail doorgezonden aan Astra, die ze kende van de Hollandse club.

Ze schreef ook dat de moeder nog leefde.

Een half uur later had ik een mail van Ellen Burka de moeder van Astra en de ex van Burka.

Ze schreef me dat zij zelf ook in Theresienstadt had gezeten,

nadat ze eerst heel lang in Westerbork was geweest. En dat ze in Theresienstadt Jan Burka had leren kennen, die toen ca 19 jaar oud was.

Zij was 87 toen ze mij schreef (ze is 95 geworden). Hij leefde ook nog, toen ze me schreef, maar ergens teruggetrokken in Frankrijk. Hij was toen 84 jaar.

Ze heeft hem daar leren kennen en is na de bevrijding met hem te voet naar Nederland gegaan. In de vijftiger jaren zij ze naar Canada vertrokken waar ze twee dochters hebben gekregen, Petra en Astra. Mijn vermoeden dat Petra familie was werd nu bevestigd. Zij, Ellen, was toen nog steeds schaats coach.

Ellen Burka

Wat voor mij interessant was, was dat ze mijn lege plekken kon opvullen, omdat ze zelf ook in Theresienstadt was geweest. Hij had inderdaad met eten te maken. Hij kookte en zorgde voor de verdeling. Ook dat hij een broer had, wat ik vrijwel zeker wist, werd bevestigd. Ook die leefde nog.

Ik kreeg ook een film toegezonden van Astra, waarin ze het leven van haar moeder heeft samengevat. De film heet Skate to survive.

Bijgaand een paar links waar men meer over haar kan lezen.

<https://sportgeschiedenis.nl/schaatsen/skate-to-survive-film-over-kunstrijdster-ellen-burka/>

http://www.youtube.com/watch?v=vtopFyLBA_I